

บทที่ 8

นโยบายอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการชำระเงิน

นโยบายที่รัฐบาลสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการชำระเงิน นอกเหนือจากนโยบายการเงิน นโยบายการใช้จ่ายของรัฐบาล และนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน คือ นโยบายการควบคุมโดยตรงต่อสินค้า และการเงิน นโยบายเหล่านี้จะมีผลกระทำโดยตรงต่อสินค้าเข้า สินค้าออกและการเคลื่อนย้ายเงินตราระหว่างประเทศ เครื่องมือที่รัฐบาลนำมาใช้ได้แก่ การกำหนดภาษีศุลกากรสินค้าเข้า การให้เงินอุดหนุนสินค้าออก การกำหนด quota สินค้าเข้า การควบคุมการไหลออกของเงินทุน และการใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา

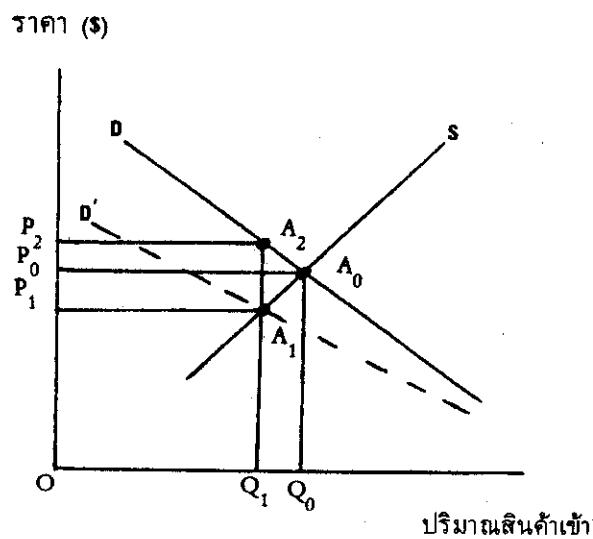
การกำหนดภาษีศุลกากรสินค้าเข้าและการให้เงินอุดหนุนสินค้าออก

การกำหนดภาษีสินค้าเข้า จะมีผลต่ออัตราการค้า การจัดสรรทรัพยากร และทำให้รายได้ที่แท้จริงเปลี่ยนแปลง การเก็บภาษีสินค้าเข้าจะมีผลต่อการใช้จ่ายของประชาชน เช่นเดียวกับการลดค่าของเงิน คือ ทำให้มีการบริโภคสินค้าที่ผลิตในประเทศมากขึ้น และบริโภคสินค้าของต่างประเทศน้อยลง ในทันท่วงทีกันการให้เงินอุดหนุนสินค้าออก จะทำให้เส้นอุปทานของสินค้าออกเลื่อนลง และทำให้สินค้าออกถูกกลงสำหรับชาวต่างประเทศ ทำให้สามารถขายสินค้าออกให้ต่างประเทศได้มากขึ้น ดังนั้น ผลของการเก็บภาษีสินค้าเข้า และการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกทำให้เกิดการเปลี่ยนแนวการใช้จ่าย เช่นเดียวกับการลดค่าของเงินซึ่งขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของเส้นอุปสงค์และอุปทานตัวย

ผลของการเก็บภาษีสินค้าเข้าและการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกที่เหมือนกับการลดค่าของเงิน เช่น สำคัญต้องการลดค่าของเงิน $X\%$ เพื่อทำให้สินค้าเข้ามีราคาสูงขึ้น $X\%$ แต่ไม่สามารถจะกระทำได้ ราคัสินค้าเข้าอาจเพิ่มขึ้นได้โดยการเก็บภาษีสินค้าเข้า แบบ *ad valorem*

ซึ่งคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของมูลค่าของสินค้า หรือคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคасินค้า ในขณะเดียวกัน การลดค่าของเงินจะทำให้สินค้าออก มีราคาถูกลง และการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกแบบ advalorem จะมีผลทำให้สินค้าออกถูกลง เช่นเดียวกัน

ผลกระทบของการใช้นโยบายการเก็บภาษีสินค้าเข้าที่มีต่อคุลการชำระเงินอาจิคราฟ์ โดยใช้ดุลยภาพเพียงบางส่วน (partial equilibrium) ดังรูปที่ 8.1

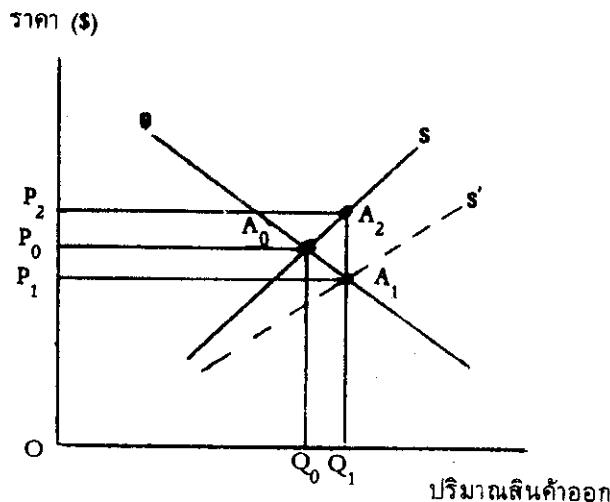
รูปที่ 8.1

ก่อนเก็บภาษีคุลการ ระบบเศรษฐกิจมีดุลยภาพที่เส้นอุปสงค์ (D) ตัดกับเส้นอุปทาน (S) ที่จุด A_0 ณ ระดับราคา P_0 ปริมาณ Q_0 มูลค่าสินค้าเข้าเท่ากับ $OP_0A_0Q_0$

ต่อมาสมมุติว่าประเทศใช้นโยบายเก็บภาษีสินค้าเข้า โดยเก็บแบบ advalorem ทำให้ราคасินค้าเข้าสูงขึ้น ความต้องการสินค้าเข้าจะลดลง เส้น D จะเลื่อนไปทางซ้ายมือเป็น D' (แทนด้วยแสดงราคасินค้าในรูปของเงินตราต่างประเทศ เส้น S ของสินค้าซึ่งผลิตโดยต่างประเทศ จึงอยู่คงที่) ดุลยภาพใหม่จะอยู่ที่จุด A_1 ณ ระดับราคา P_1 ปริมาณ Q_1 มูลค่าสินค้าเข้าลดลงจากเดิมเป็น $OP_1A_1Q_1$ และดูว่า คุลการชำระเงินดีขึ้น และราคасินค้าเข้าลดลงจาก OP_0 เป็น OP_1 และดูว่า อัตราการค้า (term of trade) ดีขึ้น

ณ ระดับราคา OP_2 เสียภาษีสินค้าเข้าต่อหน่วย A_1A_2 รัฐบาลได้รับรายได้จากการเสียภาษี $P_1A_1A_2P_2$ การเก็บภาษีสินค้าเข้าเพื่อทำให้ดุลการชำระเงินและอัตราการค้าดีขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดผลดีมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความยึดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเข้า เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในเรื่องการลดค่าของเงินในบทที่ 4

ส่วนการให้เงินอุดหนุนสินค้าออก จะมีผลกระทบทางเศรษฐกิจ ดังนี้

จากรูป 8.2 ก่อนให้เงินอุดหนุนเส้น D และ S ตัดกันที่จุด A_0 ณ ระดับราคา P_0 ปริมาณ Q_0 ประเทศส่งสินค้าออกเป็นมูลค่า P_0Q_0

ต่อมาสมมุติว่า ประเทศใช้นโยบายให้เงินอุดหนุนสินค้าออกเพื่อแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงิน โดยให้เงินอุดหนุนเป็นเบื้องตนของราคัสินค้า ทำให้สินค้าออกในตลาดต่างประเทศถูกลงเส้น S จะเลื่อนไปทางขวาเมื่อเป็นเส้น S' ดุลยภาพใหม่อยู่ที่จุด A_1 มูลค่าการส่งออกเปลี่ยนเป็น $OQ_1A_1P_1$ การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของมูลค่าสินค้าออกขึ้นอยู่กับความยึดหยุ่นของเส้นอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเช่นเดิม หลังจากการให้เงินอุดหนุนราคาของสินค้าออกลดลงเป็น P_1 แสดงว่า อัตราการค้าของประเทศแคลงกว่าเดิม และรัฐบาลต้องจ่ายเงินอุดหนุนเป็นเงิน $P_1A_1A_2P_2$ อย่างไรก็ตามการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกทำให้ประเทศผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นจาก Q_0 เป็น Q_1 และระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น

จึงสรุปได้ว่า การลดค่าของเงิน X% จะมีผลเช่นเดียวกับการเก็บภาษีสินค้าเข้าทุกชนิด X% พร้อมกับการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกทุกชนิด X% อย่างไรก็ตาม การเก็บภาษีสินค้าเข้า และการให้เงินอุดหนุนสินค้าออก จะมีผลกระทบกับสินค้าเพียงบางชนิด ที่รัฐเลือกใช้นโยบายเท่านั้น แต่การลดค่าของเงินจะมีผลกระทบต่อสินค้าเข้าและสินค้าออกทุก ๆ ชนิดพร้อมกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 6 เกี่ยวกับนโยบายการเปลี่ยนแนวการใช้จ่าย

การวัดระดับการคุ้มกัน

ภาษีศุลกากรสร้างการคุ้มกันในบางระดับให้กับผู้ผลิตในประเทศที่ผลิตสินค้าแข่งขัน กับสินค้าเข้า โดยทำให้ราคัสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตในประเทศซึ่งราคาสินค้าของตน การคุ้มกันที่มีผลต่อมูลค่าหรือราคัสินค้าขึ้นสุดท้ายของผู้ผลิตในประเทศเป็นเพียงการคุ้มกันในนาม (nominal protection) ขนาดของการคุ้มกันนั้นวัดโดยอัตราภาษีศุลกากรที่กำหนดไว้ (nominal tariff rates) ซึ่งปรากฏอยู่ในพิกัดอัตราภาษีศุลกากร

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาว่าอัตราภาษีศุลกากรที่กำหนดไว้เป็นการวัดระดับการคุ้มกัน ที่แท้จริงที่มีต่อผู้ผลิตในประเทศหรือไม่ ผู้ผลิตในประเทศอาจไม่สนใจผลของการคุ้มกันที่มี ต่อมูลค่าของผลผลิตขึ้นสุดท้าย แต่ให้ความสนใจกับผลกระทบที่มีต่อมูลค่าเพิ่ม (value-added)

ความหมายของมูลค่าเพิ่มในที่นี้คือ ความแตกต่างระหว่างมูลค่าของผลผลิตขึ้นสุดท้าย และมูลค่าของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ผลของการคุ้มกันของภาษีศุลกากรที่มีต่อมูลค่าเพิ่มของสินค้าของผู้ผลิตในประเทศ เรียกว่า การคุ้มกันอย่างแท้จริง (effective protection) ระดับการคุ้มกันจึงจัดเป็นอัตราภาษีศุลกากรที่แท้จริง (effective tariff rates)

เพื่อแสดงถึงความแตกต่างระหว่างความหมายของคำ 2 คำ คือ อัตราภาษีศุลกากรที่กำหนดไว้และอัตราภาษีศุลกากรที่แท้จริง จะพิจารณาถึงผลของการเก็บภาษีที่มีต่อผลผลิตขึ้นสุดท้าย เช่น รถยนต์ สมมุติว่าเหล็กเป็นปัจจัยเพียงชนิดเดียวที่ใช้ในการผลิตรถยนต์ สมมุติว่า ภายใต้การค้าเสรี ราคาของเหล็กที่ใช้ในการผลิตรถยนต์หนึ่งคันเท่ากับ 200,000 บาท และราคาขายของรถยนต์ คือ 300,000 บาท แสดงว่ามูลค่าเพิ่มของรถยนต์คือ 100,000 บาท ต่อมารู้บาล ต้องการเพิ่มภาษีศุลกากร เพื่อปักป้องอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศ ผู้ผลิตรถยนต์จะไม่สนใจมากนักกับผลของการปักป้องที่มีต่อมูลค่ารถยนต์ทั้งหมด แต่จะสนใจกับผลของการปักป้องที่มี

ต่อมูลค่าเพิ่มของรายนั้น และผู้ผลิตรายนั้นจะให้ความสนใจอยมากต่อผลของการคุ้มกันที่มีต่อราคาเหล็กเช่นกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงการคุ้มกันจะทำให้ราคาเหล็กสูงขึ้น ด้านทุนการผลิตรายนั้นก็จะสูงขึ้นตาม ในที่สุดแล้วมูลค่าเพิ่มของรายนั้นจะลดลง

ถ้ารัฐบาลเก็บภาษีรายน้ำเข้า 20% จะทำให้ราคารายนั้นสูงขึ้นเป็น 360,000 บาท (สมมุติว่าเป็นประเทศเล็ก) การที่ราคารายนั้นสูงขึ้นเพียงอย่างเดียวโดยที่ราคาเหล็กไม่กระทบกระเทือน จะทำให้มูลค่าเพิ่มของรายนั้นสูงขึ้นเป็น 160,000 บาท ต่อมาสมมุติว่า มีการเก็บภาษีคุลากากรเหล็ก 10% ทำให้ราคาเหล็กสูงขึ้นเป็น 220,000 บาท การที่เหล็กมีราคาสูงขึ้น ดันทุนการผลิตรายนั้นสูงขึ้นด้วย ทำให้มูลค่าเพิ่มของราคารายนั้นลดลง เพื่อกำหนดผลกระทบของราคามีต่อผู้ผลิตรายนั้นจากการเปลี่ยนแปลงภาษีคุลากากรทั้งหมด (total tariff package) จำเป็นต้องเปรียบเทียบมูลค่าเพิ่มทั้งก่อนและหลังจากเก็บภาษีคุลากากร ดังในตาราง 13.1

**ตาราง 13.1 คำนวณอัตราการคุ้มกันที่แท้จริง
ราคานี้เมื่อมีการค้าเสรี อัตราภาษีที่กำหนดไว้ ราคานี้จะกำหนดภาษี**

สินค้าขั้นสุดท้าย (รายนั้น)	300,000	tm = 20%	360,000
ปัจจัย (เหล็ก)	200,000	ti = 10%	220,000

$$\text{อัตราคุ้มกันที่แท้จริง (te)} = \frac{140,000 - 100,000}{100,000} = 40\%$$

อัตราคุ้มกันที่แท้จริง คือ % ของการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่มเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภาษีคุลากากร เปรียบเทียบสูตรได้ดังนี้

$$te = \frac{V' - V}{V}$$

te = อัตราคุ้มกันที่แท้จริง

V' = มูลค่าเพิ่มเมื่อมีการคุ้มกัน

V = มูลค่าเพิ่มเมื่อมีการค้าเสรี

การควบคุมปริมาณการนำเข้าสินค้า

การจำกัดปริมาณการนำเข้า หรือการกำหนดโควต้าสินค้าเข้า เป็นการเปลี่ยนแนว
แนวทางใช้จ่าย ผู้บริโภคภายในประเทศจะมีข้อจำกัดทางด้านปริมาณ ผลของการควบคุมทางด้าน
ปริมาณที่มีต่อการใช้จ่ายของประชาชนจะแตกต่างจากผลของการสินค้าเข้า ความแตกต่างที่
สำคัญอันหนึ่ง คือ นโยบายการควบคุมการนำเข้าเป็นนโยบายที่ใช้เฉพาะกาล เพื่อแก้ไขปัญหา
ความไม่สมดุลภายนอก นอกเหนือไป การควบคุมการนำเข้า และการกำหนดภาชนะสินค้าเข้า มีผล
ต่อรายได้ของรัฐบาลแตกต่างกัน โดยที่ภาชนะสินค้าเข้าทำให้รายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ภาชนะ
สินค้าเข้าอาจทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลดลง ถ้ารัฐบาลไม่นำรายได้จากภาชนะคุลาก
ออกมาใช้จ่าย ส่วนการควบคุมปริมาณสินค้าเข้าจะทำให้ผู้ที่ได้รับการจัดสรรโควต้าการนำ
เข้าได้รับผลประโยชน์ ผู้นำเข้าสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการทำกำไรได้มากขึ้น การใช้จ่าย
ภายในประเทศอาจเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อเนื่องให้รายได้สูงขึ้น นโยบายการควบคุมการนำเข้า
ทำให้สินค้าเข้าลดน้อยลง ไม่พอยาในตลาด ผู้บริโภคจะหันมาบริโภคสินค้าในประเทศ ซึ่งเป็น^{การเปลี่ยนแนวการใช้จ่าย}

การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraints: VER)

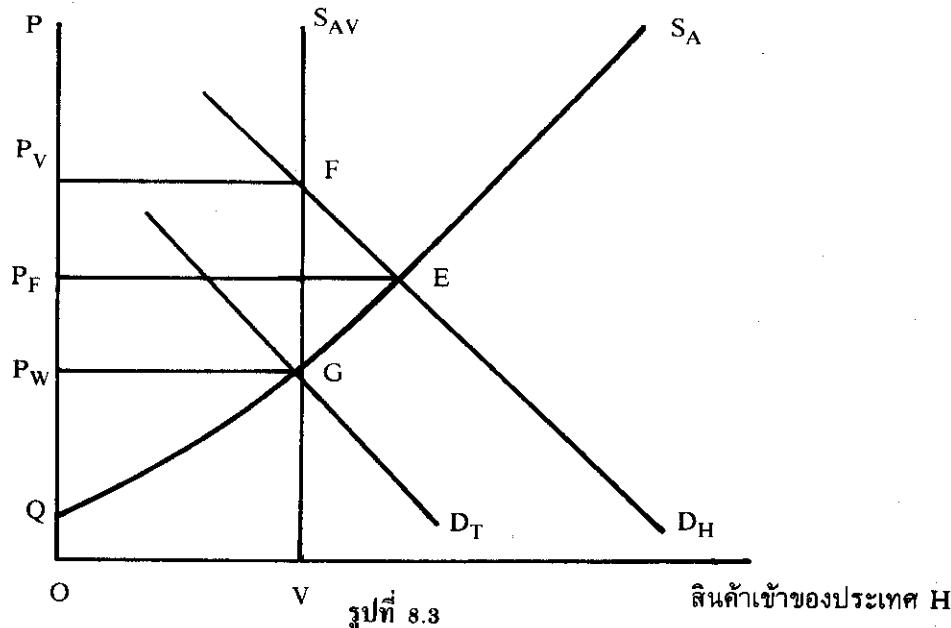
VER เป็นการจำกัดปริมาณการส่งออก โดยประเทศที่ส่งเข้าได้ขอให้ประเทศที่
ส่งออกจำกัดการส่งออก เป็นการตกลงร่วมกันของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย ถึงแม้ว่าการจำกัดการ
ส่งออกจะไม่ได้เป็นไปโดยความสมัครใจอย่างแท้จริง แต่การตกลงร่วมกันของรัฐบาลทั้งสองฝ่ายทำ
ให้ไม่มีการตอบโต้หรือมีการแข่งขันกันกีดกันทางการค้า

VER แตกต่างจากนโยบายการป้องกันทางการค้าอื่น ๆ คือ

- (1) VER เป็นนโยบายที่ปกป้องผู้ผลิตในประเทศที่ส่งเข้า โดยประเทศที่ส่งออกเป็นผู้
จำกัดการส่งออก
- (2) VER เป็นนโยบายที่เลือกใช้กับบางประเทศเท่านั้น ไม่เหมือนกับนโยบายภาชนะ
คุลาก และโควต้า ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ส่งออกแทนทุกประเทศ ที่นำสินใจคือประเทศที่ไม่ได้
อยู่ภายใต้ VER สามารถเพิ่มการส่งออกไปยังประเทศผู้ส่งเข้าได้ภายหลังจากที่มีการใช้

VER แล้ว อย่างไรก็ตาม ประเทศผู้ส่งออกที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อตกลง VER มักจะเป็นผู้ส่งออกรายเล็ก ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจะไม่คุ้มกับต้นทุนในการทำความตกลงเกี่ยวกับ VER

(3) VER เป็นนโยบายที่มีการประกาศใช้เป็นครั้งคราวในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

ในรูปที่ 8.3 แสดงถึงผลกระทบของ VER ของประเทศใหญ่ H ซึ่งส่งสินค้าเข้าจากประเทศ A D_H แทนเส้นอุปสงค์สินค้าเข้าของประเทศ H และ S_A แทนเส้นอุปทานของสินค้าออกของ A ซึ่งส่งไปขายในประเทศ H ในที่นี้สมมุติว่ามีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ในตลาด

ภายใต้การค้าเสรี จุดดุลยภาพอยู่ที่ E และราคสินค้าในห้องสองประเทศ คือ P_F ถ้า VER จำกัดปริมาณการส่งออกที่ OV เส้นอุปทานของประเทศ A จะเปลี่ยนเป็น QGS_{AV} จุดดุลยภาพใหม่คือ F ราคสินค้าจะเปลี่ยนเป็น P_V ระดับราคา P_V เป็นระดับราคสินค้าในประเทศ H ด้วย เมื่อเปรียบเทียบผลของ VER กับการกำหนดภาษีศุลกากร (หรือโควตา) ในประเทศ H ที่มีผลทำให้มีการสั่งเข้าในระดับเดียวกันคือ OV ผลคือการจัดเก็บภาษีศุลกากรทำให้เส้น D_H เลื่อนลงไปเป็นเส้น D_T ตัดกับเส้น S_A ที่จุด G ในการนี้ราคสินค้าในตลาดโลกคือ P_W ในขณะที่ราคสินค้าในประเทศ H คือ P_V ($P_W < P_V$ คืออัตราภาษีศุลกากรต่อหน่วย) เช่นเดียวกับภายใต้ VER เมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร (หรือโควตา) VER ทำให้อัตรา

การค้าของประเทศที่สั่งสินค้าเข้า (ประเทศ H) เครื่อง ภายนอกได้แก่ นโยบายภาษีศุลกากร ประเทศ H ได้รับรายได้จากการภาษีศุลกากร (หรือผลประโยชน์จากการโควต้า) เท่ากับพื้นที่สี่เหลี่ยม $P_V \cdot F_G P_W$ ในขณะที่ภายนอกได้ VER รายได้จำนวนนี้จะไปสู่ประเทศ A ซึ่งเป็นประเทศที่ห้องดินถูกออก

การวิเคราะห์ผลกระทบของ VER ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเทศที่ส่งออก ซึ่งเป็นผู้นำกัดการส่งออกได้รับผลประโยชน์จาก VER ซึ่งเป็นการชดเชยผลผลกระทบที่เกิดจากการนำกัดทางการค้า อย่างไรก็ตามผลกระทบข้างต้นอาจไม่เป็นจริง ประเทศที่ส่งออกอาจเสียผลประโยชน์ภายใต้ VER มากกว่าผลเสียที่เกิดจากการภาษีศุลกากร ถ้าหากว่ามีประเทศผู้ส่งออกบางประเทศไม่ได้เข้าร่วมอยู่ภายใต้ข้อตกลง VER

การควบคุมการให้ผลออกของเงินทุน

ประเทศอุดสาหกรรมนิยมแก้ไขปัญหาดูแลการชำระเงิน โดยการควบคุมการให้ผลออกของเงินทุนเมื่อมีการขาดดุล และควบคุมการให้ผลเข้าของเงินทุนเมื่อมีการเกินดุล ปัญหาคือ การควบคุมเงินทุน ได้ผลจริง ๆ หรือไม่ในกรณีที่ไม่ปัญหาดูแลการชำระเงิน เช่นการควบคุมเงินทุนให้ผลออกของสหราชอาณาจักรในระยะหลังปี 1960 ทำให้มีการซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศน้อยลง ดุลการชำระเงินของสหราชอาณาจักรดีขึ้น แต่จะเกิดผลในทางตรงข้ามตามมา คือ เมื่อคนสหราชอาณาจักรลดการซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศลง ก็ไม่เงินทุนส่วนหนึ่งมานำไปใช้ในการลงทุน หรือเพื่อการบริโภคในประเทศ ล้วนหนึ่งของเงินทุนเจียนวนนั้นจะถูกใช้หายเพื่อซื้อสินค้าเข้า และเมื่อชาติต่างประเทศได้รับเงินทุนน้อยลง การใช้จ่ายในการลงทุนจะลดลง ทำให้ห้องคิดและบุรีการขาดดูแลการชำระเงินลดลง จะเห็นได้ว่าปัญหานี้เดินทางพัฒนาสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มเลวร้ายไปทางหน้า ที่บัญชีทุนดีขึ้น จึงไม่จำเป็นเสมอไปที่ผลของการควบคุมการให้ผลออกของเงินทุนจะทำให้ดูลการชำระเงินดีขึ้น

การควบคุมทุน อาจทำให้ประเทศพยายามห้ามการใช้ทุนแพร่อง ถ้าเป็นการป้องกันทุนไม่ให้เคลื่อนย้ายจากที่ซึ่งมีผลตอบแทนที่มากกว่าไปสู่ที่ ๆ มีผลตอบแทนสูงกว่า ความแตกต่างของผลตอบแทนของทุน แสดงถึงความแห้งต่างของผลิตภาพที่น่าเชื่องของสังคม ดังนั้นการควบคุมทุน จะทำให้เกิดต้นทุนของการจัดสรรทรัพยากร นอกจากนี้รัฐบาลอาจเปลี่ยนแปลงนโยบายในประเทศ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นตัวกำหนดผลตอบแทนของทุน ทำให้ความเชื่อถือเที่ยว

กับความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของทุนและผลิตภาพที่แท้จริงของสังคมลดน้อยลง

การควบคุมเงินทุนอาจมีผลกระทบที่รุนแรง ถ้าเป็นการควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากบริษัทแม่ไปยังบริษัทในเครือในต่างประเทศ เพราะบริษัทในเครือที่เริ่มดำเนินการยังต้องการเงินทุนจำนวนมากจากบริษัทแม่ เพื่อพัฒนาบริษัทให้มีความเจริญในระดับหนึ่ง เพื่อรักษาตลาดในต่างประเทศเอาไว้

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา

การแก้ไขปัญหาคุณการซาระเงินอิกริชีนีคือ การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา เพื่อควบคุมการค้าหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราที่ง่ายที่สุด คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยน 2 อัตรา (two-tier exchange rate) ในกรณีที่ประเทศไทยมีปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ อาจใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยน 2 อัตรา โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทางการ ซึ่งเงินบาทในประเทศไทยมีค่าสูงเกินไป (overvalued) เช่น 23 บาทต่อ 1 долลาร์ และอัตราแลกเปลี่ยนตลาด ซึ่งค่าเงินในประเทศไทยมีค่าต่ำกว่า เช่น 27 บาทต่อ 1 долลาร์

อัตราแลกเปลี่ยนทางการจะใช้กับสินค้าเข้าที่จำเป็น เช่น สินค้าน้ำเพื่อทำให้สินค้าทุนมีราคาถูก เปรียบเสมือนว่า รัฐบาลให้การคัดหย่อนสินค้าหันเหล้านี้ และใช้กับสินค้าอื่นที่ต้องการสงวนไว้ใช้ภายในประเทศไทยหรือสินค้าอื่นที่อาจมีข้อหุนของอุปสงค์มีค่าต่ำ การกระทำเช่นนี้ จะทำให้สินค้าเข้ามีราคาถูก และสินค้าอื่นมีราคาแพง

ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนตลาด เป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่ท้าชิงเงินสดลง ทำให้สินค้าเข้ามีราคาแพง มักจะเลือกใช้กับสินค้าเข้าที่ฟุ้งเฟื้อย และทำให้สินค้าออกมีราคาถูก มักใช้กับสินค้าอื่นที่รัฐบาลต้องการส่งเสริมให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ หรือสินค้าอื่นที่อุปสงค์มีความต้องการสูง

การใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา มีความซับซ้อนมากสำหรับการบริหารงาน เพราะป้องกันการทุจริตได้ยากและต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานเป็นจำนวนมาก เพื่อควบคุมตลาดอัตราแลกเปลี่ยนทั้งสองตลาดให้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และป้องกันการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดมีด เช่น ผู้ส่งออกสินค้าที่อุปสงค์มีความต้องการสูง เช่น อาจไม่นำเงินตราต่างประเทศไปขายให้กับทางการ แต่นำไปขายให้กับผู้นำเข้าสินค้าทั่วไปเพื่อโดยตรง

ถึงแม้ว่าในการค้าระหว่างประเทศ รัฐบาลจะมีนโยบายส่งเสริมสินค้าออกเพื่อแก้ไขดุลการชำระเงิน แต่ก็มีป้อยครึ่งที่รัฐบาลควบคุมสินค้าออก เหตุผลที่รัฐบาลกระทำเช่นนี้มีอยู่หลายประการดังนี้

(1) ประเทศไทยอาจต้องการลดภาวะเงินเพื่อ ที่เกิดจากการที่อุปสงค์ของชาวต่างประเทศสูงขึ้นอย่างผิดปกติ การควบคุมสินค้าออกจะทำให้สินค้าในประเทศไทยเพิ่มขึ้น อาจมีผลทำให้ราคาน้ำตกลง

(2) การควบคุมสินค้าออกจะช่วยลดอุปทานของสินค้านั้นในตลาดโลก ราคาน้ำตกในตลาดโลกจะสูงขึ้น ทำให้อัตราการค้าของประเทศไทยนั้นดีขึ้น

(3) ประเทศไทยนี้อาจต้องการเก็บสินค้าออกไว้เพื่อใช้เป็นรัตภูมิในการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้ราคากองวัสดุภูมิภาคสูงลง จะช่วยลดต้นทุนการผลิต

(4) ประเทศไทยนี้อาจต้องการควบคุมสินค้าออกชนิดนั้น เป็นรัตภูมิที่สำคัญของประเทศไทยผู้ซื้อ ที่สินค้าออกชนิดนั้นเป็นรัตภูมิที่สำคัญของประเทศไทยผู้ซื้อ การกระทำดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการเมือง

คำความบทที่ 8

1. จงวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการเก็บภาษีสินค้าเข้าที่มีต่อดุลการชำระเงินและอัตราการค้า
2. จงวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกที่มีต่อดุลการชำระเงินและอัตราการค้า
3. จงแสดงให้เห็นว่าการใช้นโยบายการเก็บภาษีสินค้าเข้าแบบ advalorem และการให้เงินอุดหนุนสินค้าออกโดยพร้อมกัน จะมีผลกระทบต่อดุลการชำระเงินในทำนองเดียวกันเก็บการลดค่าของเงิน
4. อัตราภาษีคุลภารตามพิกัด (nominal rate) และอัตราภาษีคุลภารที่แท้จริง (effective rate)-
แตกต่างกันอย่างไร
5. นโยบายควบคุมปริมาณการนำเข้าหรือโคลาต้า มีผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน ผู้บริโภค
และระดับราคาสินค้าอย่างไร
6. จงอธิบายเปรียบเทียบผลกระทบของการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (VER) กับการจัดเก็บภาษีคุลภารที่มีต่อผู้ส่งออกและสั่งเข้า
7. การควบคุมการไหลออกของเงินทุน มีผลกระทบต่อบัญชีเดินสะพัดและบัญชีทุนอย่างไร
8. จงอธิบายถึงลักษณะการใช้และปัญหาของระบบอัตราแลกเปลี่ยนหล่ายอัตราในการแก้ไข
ปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุล

หนังสืออ่านประกอบบทที่ 8

- Carbough, Robert J. **International Economics**. Massachusetts : Winthrop Publishers, Inc., 1980.
- Ethier, Wilfred. **Modern International Economics**. New York : W.W. Norton & Company, 1983.
- Hamilton, C. "Economic Aspects of Voluntary Export Restraints," **Current Issues in International Trade : Theory and Policy**. Edited by D. Greenaway. New York : Macmillan Publishing Company, 1985.
- Salvatore, Dominick. **International Economics**. New York : Macmillan Publishing Company, 1983.